

Jan Charytański

"Was ist neu am neuen Katechismus?
: kurze Einführung in das
Arbeitsbuch zur
Glaubensunterweisung „glauben und
leben"", wyd. Hubert Fischer i Alfred
Gleissner

Collectanea Theologica 41/1, 215-216

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szłość ruchu ekumenicznego. Wydaje się, że ten optymizm jest uzasadniony. Chociaż bowiem ruch ekumeniczny przeżywa wielkie trudności, może nie dość w książce uwzględnione, jednakże nakreślona tutaj synteza pozwala przypuszczać, że są to trudności przejściowe, które nie potrafią zakłócić jego właściwego rozwoju. Ten zaś zmierza wyraźnie ku organicznej i widzialnej jedności chrześcijaństwa.

Ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa.

Was ist neu am neuen Katechismus? Kurze Einführung in das Arbeitsbuch zur Glaubensunterweisung „glauben und leben“, wydał Hubert Fischer i Alfred Gleissner, Freiburg—Basel—Wien 1969, Herder, s. 104.

W r. 1955, po prawie 20 latach pracy przygotowawczej, wprowadzono we wszystkich diecezji zachodnioniemieckich *Katholischer Katechismus*. Przyjęto go niemal z entuzjazmem. Przetłumaczono na wiele języków. Na początku zaś roku szkolnego 1969—70 episkopat zachodnioniemiecki wprowadził nowy podręcznik na okres eksperymentu. Przy tym nowy podręcznik napotkał na bardzo gwałtowne sprzeciwy. W kilku diecezjach na ręce ordynariuszy skierowywano listy protestacyjne. Rzeczywiście nowa forma katechizmu jest zaskakująca. Zarzucono już całkowicie pytania o odpowiedzi. Tekst tłumaczący ogromnie ograniczono. Natomiast rozbudowano dział zadań dla uczniów. Ponadto wprowadzono obok Pisma św. również wiele cytatów z literatury, filozofii i to niejednokrotnie autorów niechrześcijańskich czy niewierzących. Co prawda nowy katechizm, zgodnie zresztą z postanowieniem konferencji episkopatu zachodnioniemieckiego, pozostawił te same części i zasadniczą sekwencję jednostek tematycznych, tytuły jednak tak części, jak i jednostek ukazują ogromną różnicę w orientacji teologicznej. Nic zatem dziwnego, że wielu katechetów bezradnie stanęło wobec nowego podręcznika.

Omawiana pozycja jest właśnie pomocą, jaką służą autorzy nowego katechizmu. Wydał ją przewodniczący „Katechenverein”, H. Fischer. Wśród autorów występują twórcy katechizmu z 1955 r. Kl. Tilmann i Fr. Schreibmayr, współpracujący także przy nowej redakcji, jak również inni współredaktorzy nowego wydania. Poproszono również o artykuł M. Seybolda, jednego z profesorów teologii. Po krótkim szkicu historii pracy nad nowym katechizmem pióra H. Fleischera, ten właśnie artykuł teologiczny stanowi istotny klucz w rozszyfrowaniu nowego katechizmu. Autor podkreśla zmiany strukturalne zachodzące we współczesnej teologii, jak również kładzie wielki nacisk na zmianę metody badań teologicznych oraz wielopłaszczyznowość tych badań. Teologia pełni rolę pośredniczącą między sformułowaniami urzędu nauczycielskiego a twórczą wiarą całego ludu Bożego. W katechizmie chodzi więc zarówno o wychowanie postawy twórczej odpowiedzialności, jak również ukazanie elementu egzystencjalnego w Objawieniu. To właśnie stanowi główną podstawę nowego katechizmu.

Dalsze artykuły omawiają zasadnicze problemy nowego katechizmu oraz wyjaśniają założenia teologiczne jego poszczególnych części. Na szczególną uwagę zasługuje omówienie nauki o Bogu w nowym katechizmie. Znajdujemy je w artykułach Fr. Schreibmayra i A. Gleissnera. W nowym katechizmie nie ma już nauki o przymiotach Bożych. Ujęcie dawnego katechizmu uznano za zbyt abstrakcyjne i dlatego mocniej niż miało to miejsce w poprzednim katechizmie, podkreślono działanie Boga i jego związek z człowiekiem. Przy nauce o Kościele we wszystkich jednostkach — szczególnie dotyczących głoszenia słowa, władzy w Kościele — uwypuklono zasadnicze znaczenie całego ludu Bożego. Najwięcej zmian wprowadzono do części trzeciej „chrześcijanin w świecie”, odpowiadającej w dawnym katechizmie części zatytułowanej „życie według przykazań”. Ta właśnie część ujęta jest najbardziej

antropologicznie, posiada najwięcej nowych sformułowań i używa najbardziej współczesnego, codziennego języka. W tej części przebijają jako zasadniczy cel wychowania otwartego sumienia, chrześcijanina odpowiedzialnego i wolnego: Układ jednostek tematycznych, a szczególnie bogactwo zadań, omawia G. Miller.

W wielu artykułach tego wprowadzenia powraca zagadnienie nazwy nowego podręcznika. Nie nazywa się on już katechizmem, ale *Arbeitsbuch*. Autorzy twierdzą, że nowemu układowi nie odpowiada dawna tradycyjna nazwa. Ponadto używają ową w pewnym sensie klasyczną formę katechizmu za całkowicie nie odpowiadającą obecnemu stanowi teologii i potrzebom współczesnego człowieka. Dziś nie może być ideałem pragnienie autorów *Katholischer Katechismus* z 1955 r. stworzenia książki „rodziny chrześcijańskiej”, która by mogła towarzyszyć człowiekowi przez całe życie. Zdaniem autorów nowej redakcji całokształt Objawienia może być dostępny jedynie ludziom w pełni dojrzałym duchowo i religijnie. Podręcznik przeznaczony dla dzieci 11—14-letnich, ma jedynie podawać to, co jest dostępne dziecku w tym okresie i co jest konieczne dla jego aktualnego życia religijnego. Ma otwierać dziecko na wiarę społeczeństwa wierzących, przygotowywać wejście do tej społeczności.

Często powraca również myśl o tymczasowości stworzonej formy. Autorzy zdają sobie z tego sprawę, że podręcznik ich nie zadowoli zwolenników form tradycyjnych. Z drugiej jednak strony są świadomi, że podręcznik ich nie odpowiada w pełni postulatом współczesnej katechetyki, antropologicznej i egzystencjalnej. Wydali go jednak, aby stworzyć pomost do tej przyszłej bliżej jeszcze nie określonej formy, a zarazem przygotować obecnych katechetów do zmian, które za parę lat muszą nastąpić. Ich zdaniem lepszą jest forma przejściowa niż przez wiele lat teoretyczne wypracowywanie podręcznika przyszłości.

Być może wielu polskich czytelników miało już w rękę nowy podręcznik zachodnoniemiecki. Mógł on wzbudzić żywą opozycję. Należy go zrozumieć w oparciu o *Rahmenplan*, przewidujący osobne godziny katechezy biblijnej i ukazujący wyraźniej zadania wychowawcze, niż to może zrobić sam podręcznik dla dziecka. O tym wszystkim informuje również omawiana pozycja. Dla każdego więc, kto pragnie zrozumieć i właściwie ocenić nową próbę katechezy zachodnoniemieckiej, lektura tej książki wydaje się absolutną koniecznością.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Gabriele MILLER — Josef QUADFLIEG *Der neue Katechismusunterricht, Schulpraktischer Kommentar zum Arbeitsbuch „glauben — leben — handeln“*, München 1969, Kösel-Verlag, s. 492.

W tym samym 1969 r. ukazał się podręcznik dla dziecka *Glauben — leben handeln*, ogólne wprowadzenie do nowego podręcznika, omówione powyżej, jak również podręcznik dla nauczyciela. Tę ostatnią pozycję, stanowiącą przedmiot obecnej recenzji przygotowało dwoje pracowników redakcji nowego podręcznika. Gabriele Miller jest radcą szkolnym referatu szkolnego diecezji Rottenburg, a Josef Quadflieg — radcą referatu szkolnego diecezji Trier.

We wstępie do swej pracy autorzy omawiają historię poszczególnych etapów powstawania nowego podręcznika dla dziecka i czynią to w sposób o wiele dokładniejszy niż omawiane powyżej wprowadzenie pod redakcją H. Fischera. Właściwy trzon książki stanowią komentarze do wstępów, wprowadzających do poszczególnych grup tematycznych, a następnie komentarze do poszczególnych elementów jednostek tematycznych podręcznika dla dziecka.

Zasadniczym celem pracy obojga autorów jest dopomożenie katechetom do przejścia od starego katechizmu do nowego, jak również do przyjęcia wska-